

Częstochowa, 23 lutego 2016 r.

Sygn.: PIHRB / 52/ 2016 / 2

Szanowna Pani
Jadwiga Emilewicz
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Rozwoju
Plac Trzech Krzyży 3/5
00-507 Warszawa

Dot.: Reforma Krajowego Punktu Kontaktowego OECD w Polsce

Szanowna Pani Minister,

W imieniu Koalicji CSR Watch Polska, organizacji członkowskiej sieci OECD Watch oraz innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego będących sygnatariuszami niniejszego pisma, w związku z utworzeniem w miejsce Ministerstwa Gospodarki kilku podmiotów, w tym Ministerstwa Rozwoju oraz trwającymi obecnie pracami nad podziałem kompetencji pomiędzy nimi co stwarza przestrzeń do bardziej kompleksowej reformy, pragnę zwrócić Pani uwagę na potrzebę zmiany ułożenia i poprawy efektywności funkcjonowania Krajowego Punktu Kontaktowego OECD w Polsce (dalej: KPK OECD) oraz przedstawić rekomendacje w tym zakresie wypracowane przez ekspertów Polskiego Instytutu Praw Człowieka i Biznesu.

Polski Krajowy Punkt Kontaktowy OECD dotychczas funkcjonujący w strukturach Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A., został utworzony zgodnie z wymogiem *Wytycznych OECD dla Przedsiębiorstw Wielonarodowych* (przyjęte w 1976 r., aktualnie obowiązuje zrewidowana wersja z 2011 r., dalej: *Wytyczne*). *Wytyczne* zobowiązują państwa je wdrażające do ustanowienia Krajowych Punktów Kontaktowych w celu zwiększenia skuteczności *Wytycznych* poprzez działania promocyjne, odpowiadanie na zapytania i wkład w rozwiązywanie ewentualnych spraw skargowych w sytuacjach szczególnych. Rolą KPK OECD jest promowanie prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorstwa wielonarodowe w sposób odpowiedzialny w oparciu o *Wytyczne*, które są jednym z kluczowych standardów społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, a także rozpatrywanie zawiadomień o podejrzeniu ich naruszenia przez przedsiębiorstwa wielonarodowe. Najczęściej spotykane skargi na naruszenia przez firmy *Wytycznych* dotyczą np. korupcji, naruszenia praw konsumentów czy też naruszenia praw pracowniczych lub wolności związkowych.

Niestety, dotychczasowe działania KPK OECD w Polsce trudno określić mianem efektywnych i cieszących się zaufaniem interesariuszy, mimo że w okresie ostatnich 3 lat sposób jego funkcjonowania dzięki wysiłkowi osób pełniących tę funkcję oraz zaangażowania dawnego Ministerstwa Gospodarki w promocję działań prowadzonych przez KPK OECD uległ znacznej poprawie. Dlatego w ramach przygotowań do seminarium nt. praw człowieka i biznesu, które odbyło się w październiku 2015 r. we współpracy z Ambasadą Królestwa Niderlandów oraz PAliiZ, powstało opracowanie, którego celem jest:

- przedstawienie aktualnego stanu funkcjonowania KPK OECD w Polsce,
- wskazanie dobrych praktyk dot. zasad funkcjonowania i struktury KPK OECD na świecie oraz rekomendacji OECD Watch w tym zakresie,
- przedstawienie rekomendacji dot. działań, jakie należy podjąć, by poprawić efektywność funkcjonowania KPK OECD w Polsce, opracowanych w oparciu o najlepsze praktyki na świecie z uwzględnieniem polskiego kontekstu.

Mamy nadzieję, że ww. rekomendacje i załączone materiały przyczynią się do rozpoczęcia dyskusji nad reformą KPK OECD w Polsce, która pozwoli na usprawnienie i zwiększenie wiarygodności tej instytucji a tym samym przyczyni się do zwiększenia poszanowania praw człowieka przez przedsiębiorstwa w Polsce. Ze swojej strony deklarujemy gotowość włączenia się w działania na rzecz poprawy funkcjonowania KPK OECD w Polsce, w tym w zakresie pozyskania dalszych informacji na temat dobrych praktyk poprzez sieć OECD Watch.

W celu uzyskania dodatkowych informacji lub w razie jakichkolwiek pytań uprzejmie prosimy o kontakt na adres <beata.faracik@pihrb.org>.

Z wyrazami szacunku

Beata Faracik

Koordynatorka Koalicji CSR Watch Polska

Prezeska Zarządu Polskiego Instytutu Praw Człowieka i Biznesu

Organizacje członkowskie Koalicji CSR Watch Polska

1. Polski Instytut Praw Człowieka i Biznesu (PIHRB) (koordynacja)
2. Amnesty International Polska
3. Clean Clothes Polska
4. Frank Bold Foundation Poland (dawniej: Ekologiczny Serwis Prawny)
5. Fundacja Dzieci Niczyje
6. Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu”
7. Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie
8. Fundacja Inna Przestrzeń
9. Instytut Badań Polityczno-Prawnych
10. Koalicja Karat
11. ODE Źródła
12. Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu
13. Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego (członek-obszawator)
14. Helsińska Fundacja Praw Człowieka (członek-obszawator)

Załączniki:

1. Rekomendacje dot. reformy KPK OECD
2. PIHRB Working Paper nr 1/2015, Krajowy Punkt Kontaktowy OECD w Polsce. Stan obecny i rekomendacje, Warszawa, październik 2015
3. Wytyczne OECD dla Przedsiębiorstw Wielonarodowych w skrócie.
4. Wytyczne ONZ dot. biznesu i praw człowieka
5. Informacje o Koalicji CSR Watch Polska

CC:

Pan Sławomir Majman, Prezes Zarządu Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A.

Załącznik nr 1

Rekomendacje dotyczące poprawy efektywności funkcjonowania KPK OECD w Polsce

1. Rekomendowane jest wzmocnienie potencjału KPK OECD w Polsce poprzez usunięcie instytucjonalnych i strukturalnych barier, które ograniczają możliwości jego funkcjonowania. Zważywszy, że KPK OECD jest jednym z mechanizmów rozwiązywania sporów, o których mowa w III Filarze Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka (Wytyczna nr 25 wraz z komentarzem), warto wykorzystać szansę, jaką daje proces prac nad Krajowym Planem Działań w obszarze biznesu i praw człowieka¹, aby wzmocnić rolę i efektywność KPK OECD, podobnie jak to zrobiła Dania. W tym kontekście warto także rozważyć czy usytuowanie KPK OECD w PAliIZ jest rozwiązaniem, które należy utrzymać czy może jednak należy rozważyć inną jego 'lokalizację'.
2. Jednym z elementów wzmocnienia KPK OECD i zapewnienia jego niezależności i bezstronności jest utworzenie międzysektorowego ciała doradczego przy KPK OECD, które z jednej strony wsparłoby KPK w stworzeniu krótko- i długoterminowej strategii działania KPK OECD, jak również byłoby odpowiedzialne za rozpatrywanie skarg na przedsiębiorstwa. Wydaje się, że ze względu na rolę, jaką odgrywają partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, warto rozważyć opcję, w której skład takiego ciała obejmowałby niezależnego przewodniczącego KPK OECD (tryb wyboru uwzględniający wyrażenie aprobaty wszystkich kluczowych interesariuszy), niezależnego/ych eksperta/ów, przedstawicieli krajowych członków organizacji TUAC, BIAC i OECD Watch reprezentujących 3 kluczowe grupy interesariuszy, a także przedstawiciela Sekretariatu KPK OECD. Ciało to powinno mieć wsparcie w Sekretariacie, którego lokalizacja w PAliIZ, przy założeniu, że ciało eksperckie będzie niezależne w podejmowaniu decyzji, nie będzie wówczas miała większego znaczenia.
  - a. Udział przedstawicieli administracji publicznej w ciele doradczym/sterującym jest niewskazany z powodu potencjalnego konfliktu interesów, szczególnie w sytuacji, gdy do KPK wpłynęłaby skarga na przedsiębiorstwo z udziałem Skarbu Państwa lub też przezeń kontrolowane. Można natomiast rozważyć wariant holenderski, tj. sytuację, w której przedstawiciele administracji wchodzi w skład ciała doradczego/sterującego, ale nie mają prawa głosu przy podejmowaniu decyzji dotyczących rozpatrywania skarg.

---

¹ W lipcu 2015 r. w piśmie wystosowanym przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych do Polskiego Instytutu Praw Człowieka i Biznesu poinformowano o wskazaniu tego resortu jako odpowiedzialnego za koordynację działań mających doprowadzić do wypracowania i przyjęcia Krajowego Planu Działań w obszarze biznesu i praw człowieka wdrażającego Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka przez polską administrację. Pismo to jest dostępne na stronie: http://pihrb.org/wp-content/uploads/2015/07/odpowiedz_MSZ_na_apel_30_organizacji_ws._NAP_on_BHR.pdf.

3. Rozważając reformę KPK OECD należy pamiętać o tym, aby sam KPK OECD był:
  - a. „widoczny”: miał możliwość i podejmował działania informacyjne i promujące Wytyczne OECD;
  - b. przystępny: aby dostęp/kontakt z KPK i proces składania skargi nie był uciążliwy, zaś sam KPK reagował szybko na zapytania stron w trakcie rozpatrywania skargi;
  - c. przejrzysty: m.in. publikował wyniki rozpatrywanych spraw;
  - d. odpowiedzialny i rozliczalny względem interesariuszy, partnerów społecznych, parlamentu, m.in. dzięki regularnym spotkaniom czy corocznym raportom.
4. Podczas reform należy także pamiętać, aby proces rozpatrywania skarg spełniał kryteria wskazane w Wytycznych ONZ dot. biznesu i praw człowieka (Wytyczna nr 31) oraz minimalne kryteria wskazane przez OECD Watch, a więc był:
  - a. bezstronny: zapewniał bezstronność podczas rozpatrywania skarg;
  - b. przewidywalny: zapewniał jasną i łatwo dostępną publicznie informację nt. roli KPK OECD i procesu skargowego;
  - c. sprawiedliwy: umożliwiał stronom udział w procesie na równych i sprawiedliwych zasadach;
  - d. zgodny/kompatybilny z Wytycznymi: tzn. był oparty na zasadach wskazanych w Wytycznych OECD.
5. Zapewnienie współpracy z niezależnymi ośrodkami prawnymi oraz Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich w zakresie wsparcia merytorycznego przy rozpatrywaniu kierowanych do KPK OECD skarg.
6. Zwiększenie zasobów ludzkich KPK OECD do min. 2 osób dedykowanych do tego zadania w wymiarze co najmniej ½ etatu każda. Zatrudnienie dwóch osób zamiast jednej przyczyni się do zmiany dynamiki pracy Punktu oraz zmniejszy ryzyko przerwania ciągłości działań w przypadku odejścia jednej z nich.
7. Wpisanie we wskaźniki uczestnictwo w 1 międzynarodowym i 1 krajowym szkoleniu z zakresu mediacji rocznie, co pozwoli KPK na stworzenie sieci ekspertów i organizacji współpracujących oraz poznanie i włączenie się w europejskie trendy w instytucjach zajmujących się mediacjami.
  - a. Udział KPK OECD w KPK Peer Review, będących doskonałą okazją do porównania doświadczeń i wychwycenia dobrych praktyk.
  - b. Wpisanie we wskaźniki (jako załącznik) rocznej strategii rozwoju KPK (podstawa do sprawozdania).

- c. Wpisanie we wskaźniki co najmniej jednego seminarium skierowanego do związków zawodowych, NGO lub innych interesariuszy, którzy mogą być zainteresowani składaniem skarg do KPK OECD. Jeśli chodzi o promocję Wytycznych OECD wśród firm, nacisk powinien zostać położony na dotarcie i edukację firm otrzymujących od państwa wsparcie finansowe jakiegokolwiek rodzaju.

Powyższe działania mogą być realizowane jedynie w przypadku, gdy zapewnione zostaną zwiększone środki finansowe na działalność KPK OECD. Rekomendowane jest podpisanie przez resort sprawujący nadzór nad PAliIZ oddzielnej umowy z PAliIZ odnośnie działalności KPK OECD, co zapewni wydatkowanie środków zgodnie z ich przeznaczeniem (nieprzenoszenie ich na inne działania lub szkodliwe oszczędzanie).

KOALICJA CSR WATCH POLSKA – PODSTAWOWE INFORMACJE

Koalicja CSR Watch Polska (dalej: Koalicja) to nieformalna platforma organizacji społeczeństwa obywatelskiego, działających na rzecz ochrony i poprawy przestrzegania praw człowieka i zasad zrównoważonego rozwoju w kontekście prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności zawartych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz w międzynarodowych standardach i umowach dotyczących praw człowieka.

Koalicja CSR Watch Polska działa na rzecz poprawy przestrzegania praw człowieka w kontekście prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie z duchem Wytycznych ONZ ds. Biznesu i Praw Człowieka i Wytycznych OECD dla Przedsiębiorstw Wielonarodowych, dąży do zmiany paradygmatu w tym zakresie poprzez wpływ na otoczenie prawne i standardy działania, kształtowanie etycznych postaw przedsiębiorstw oraz wspieranie promocji odpowiedzialnych postaw konsumenckich i idei Sprawiedliwego Handlu.

Koalicja jest także uważnym i krytycznym obserwatorem aktywności przedsiębiorstw działających w Polsce, polskich przedsiębiorstw działających za granicami państwa; oraz funkcjonowania Krajowego Punktu Kontaktowego OECD i innych instytucji, i organów państwowych odpowiedzialnych za zapewnienie przestrzegania praw człowieka w tym obszarze tematycznym. Koalicja zamierza także podejmować w stosunku do administracji publicznej i przedsiębiorstw działania monitorujące i kontrolne pod kątem przestrzegania praw człowieka w kontekście prowadzenia działalności gospodarczej oraz działań na rzecz zapewnienia odpowiednich ram prawnych i polityki państwa w tym zakresie.

Koalicja działa od czerwca 2014 r. Od listopada 2015 r. Koalicja jest członkiem sieci OECD Watch (www.oecdwatch.org). Koordynatorem Koalicji jest Polski Instytut Praw Człowieka i Biznesu.

CZŁONKOWIE I CZŁONKOWIE-OBSERWATORZY KOALICJI:

1. Amnesty International Polska
2. Clean Clothes Polska
3. Fundacja Frank Bold (dawniej: Ekologiczny Serwis Prawny)
4. Fundacja Dzieci Niczyje
5. Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fair Trade Polska
6. Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie
7. Fundacja Inna Przestrzeń
8. Instytut Badań Polityczno-Prawnych
9. Koalicja Karat
10. ODE Źródła
11. Polski Instytut Praw Człowieka i Biznesu (koordynacja)
12. Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu
13. Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego (członek-obszator)
14. Helsińska Fundacja Praw Człowieka (członek-obszator)